Pemalsuan Wang Kertas di Malaysia: Trend, Cabaran dan Strategi

Sebagai pengeluar tunggal mata wang, hanya Bank Negara Malaysia (Bank) yang mempunyai kuasa untuk mengeluarkan wang kertas dan duit syiling yang sah diperlakukan (*legal tender)* di Malaysia. Mata wang yang sah diperlakukan bermaksud wang kertas ringgit dan duit syiling yang dikeluarkan oleh Bank diiktiraf oleh undang-undang sebagai medium pembayaran yang sah. Sebaliknya, mata wang palsu merupakan wang kertas dan duit syiling tiruan yang dihasilkan oleh penjenayah dengan niat untuk menipu orang ramai demi keuntungan kewangan. Mata wang palsu tidak sah diperlakukan dan tidak mempunyai nilai. Oleh itu, Bank tidak membayar balik mana-mana mata wang Malaysia palsu.

Di Malaysia, penjenayah lazimnya menyasarkan wang kertas dalam denominasi tinggi disebabkan oleh nilainya yang tinggi. Jika dilihat sepintas lalu, wang kertas palsu mungkin kelihatan serupa dengan wang kertas tulen. Walau bagaimanapun, jika diteliti dengan lebih dekat, terdapat perbezaan yang jelas yang perlu diketahui oleh orang ramai. Wang kertas tulen mempunyai banyak ciri keselamatan yang sukar untuk ditiru. Oleh itu, cara terbaik untuk membezakan wang kertas tulen daripada wang kertas palsu adalah dengan mengenal pasti ciri-ciri keselamatan lazim seperti imej tanda bayang, tanda pandang telus yang sempurna, benang keselamatan dan cetakan intaglio (yang memberikan rasa kasar pada permukaan wang kertas) (Gambar Rajah 1).

Gambar Rajah 1: Mengenal Pasti Mata Wang Tulen dan Mata Wang Palsu

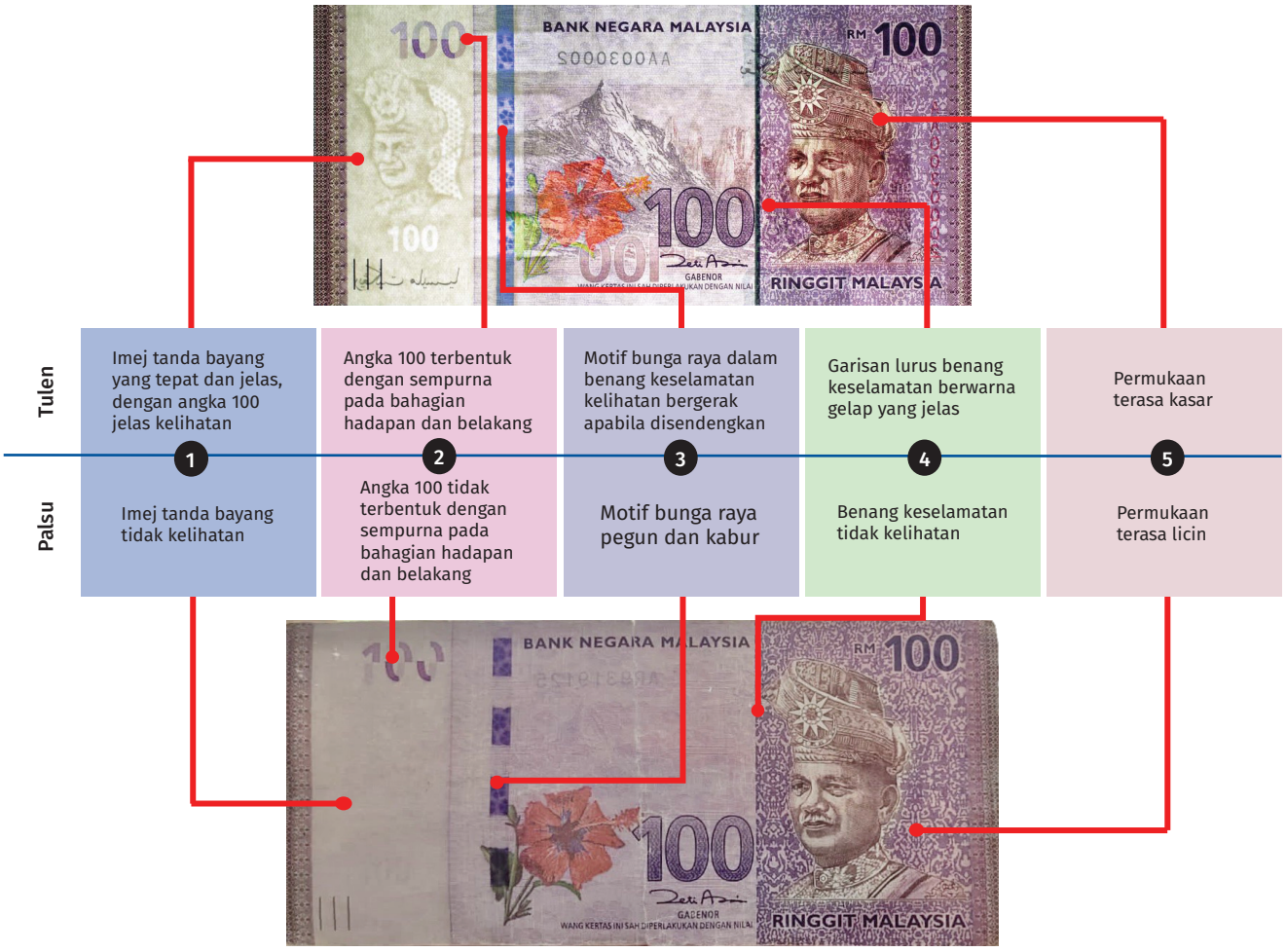

Sumber: Bank Negara Malaysia

Lima Fakta Penting Mengenai Pemalsuan Wang Kertas di Malaysia

Insiden pemalsuan wang kertas di Malaysia berada jauh di bawah tanda aras indeks pemalsuan antarabangsa, iaitu sebanyak 15 bahagian bagi setiap juta keping (*parts per million*, ppm).

Fakta Penting 1: Indeks pemalsuan wang kertas Malaysia menunjukkan trend menurun

Rajah 1: Indeks Pemalsuan (ppm) Dalam Tempoh 10 Tahun

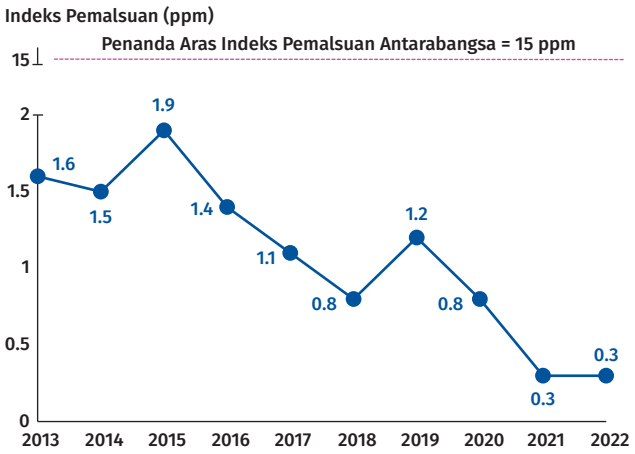

Sumber: Bank Negara Malaysia

Dalam tempoh sepuluh tahun, indeks pemalsuan wang kertas Malaysia terus menurun secara stabil daripada tahap paling tinggi, iaitu sebanyak 1.9 ppm pada tahun 2015 kepada 0.3 ppm pada tahun 2022 (Rajah 1). Jumlah ini bersamaan tiga keping wang kertas palsu bagi setiap sepuluh juta keping wang kertas dalam edaran. Kes wang kertas palsu yang dilaporkan adalah sangat jarang berlaku.

Fakta Penting 2: Indeks pemalsuan wang kertas Malaysia lebih rendah berbanding dengan negara-negara lain yang ditanda aras

Gambar Rajah 2: Indeks Pemalsuan Berbanding Negara Lain

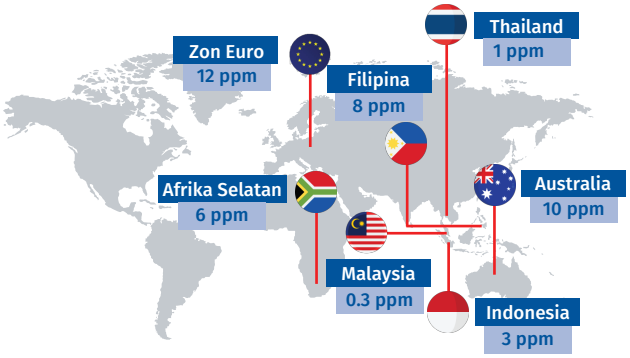

Nota: Data tahun 2021 (dibundarkan), kecuali Malaysia

Sumber: Laman sesawang dan Laporan Tahunan Bank Pusat Berkenaan

Indeks pemalsuan wang kertas yang rendah di Malaysia membuktikan keteguhan ciri-ciri keselamatan antipemalsuan yang terdapat pada wang kertas Malaysia.

Meskipun insiden pemalsuan wang kertas adalah rendah, Bank tetap berwaspada dalam membendung aktiviti pemalsuan mata wang.

Fakta Penting 3: Wang kertas berdenominasi tinggi lebih cenderung menjadi sasaran pemalsuan.

Rajah 2: Peratusan Pemalsuan Berdasarkan Denominasi

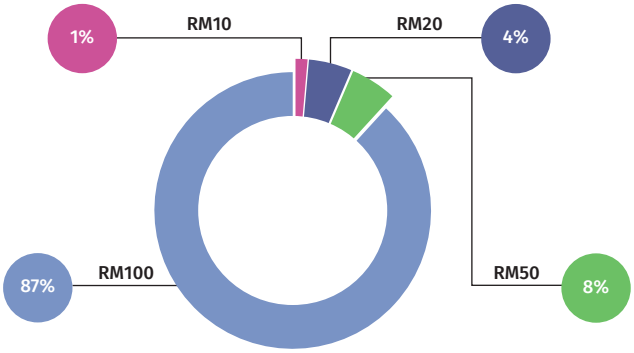

Nota: Data Jan'22 – Dis'22

Sumber: Bank Negara Malaysia

Fakta Penting 4: Wilayah Tengah mencatatkan insiden pemalsuan mata wang yang lebih tinggi.

Gambar Rajah 3: Kes Pemalsuan yang Dilaporkan Mengikut Wilayah

Nota: Data Jan'22 – Dis'22

Sumber: Bank Negara Malaysia

Dua denominasi tertinggi, iaitu RM100 dan RM50, merupakan denominasi yang paling disasarkan (Rajah 2), yang mencakupi 95% daripada kesemua insiden pemalsuan yang dilaporkan kepada Bank, disebabkan oleh nilainya yang lebih tinggi.

Wilayah Tengah, yang mempunyai kepadatan penduduk dan CIC tertinggi, mencatatkan insiden pemalsuan yang lebih tinggi, iaitu 69.3% daripada kes wang kertas palsu yang dilaporkan pada tahun 2022 (Gambar Rajah 3). Laporan pemalsuan wang kertas di wilayah lain adalah jauh lebih sedikit dan terpencil.

Wang kertas palsu di Malaysia kebanyakannya berkualiti rendah dan mudah dikenal pasti.

Fakta Penting 5: Kebanyakan wang kertas palsu adalah berkualiti rendah

Rajah 3: Peratusan Kes Palsu Berdasarkan Kualiti

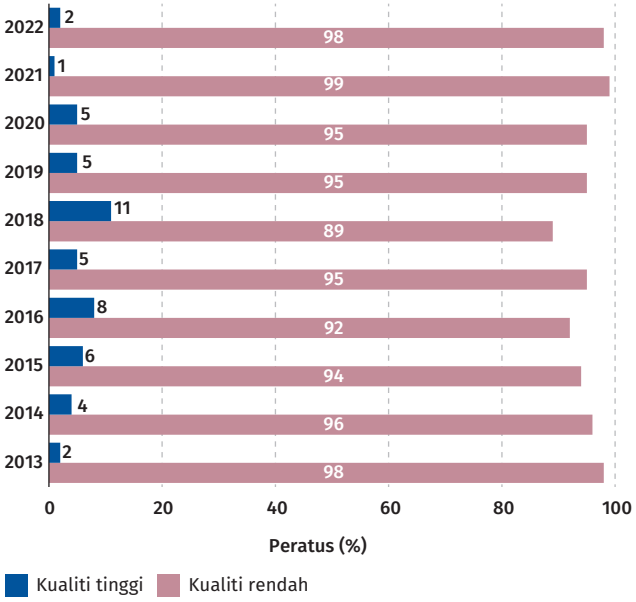

Sumber: Bank Negara Malaysia

Kebanyakan wang kertas palsu yang dilaporkan kepada Bank adalah hasil tiruan yang mudah, dicetak menggunakan pencetak warna pada kertas biasa dan tidak mempunyai sebarang ciri keselamatan. Dengan permukaan yang licin dan tiada rasa kasar, kebanyakan wang kertas palsu berkualiti rendah, menjadikannya mudah dibezakan daripada wang kertas tulen.

Insiden pemalsuan di Malaysia kebanyakannya berskala kecil dan biasanya dilakukan oleh penjenayah kecil yang bekerja sendiri menggunakan peranti komersial seperti mesin pendua, pengimbas dan pencetak laser. Oleh itu, wang kertas palsu yang dihasilkan lazimnya tidak mempunyai semua ciri keselamatan.

Wang kertas Malaysia mempunyai pelbagai ciri keselamatan pada kedua-dua belah permukaan. Ciri-ciri ini merupakan gabungan ciri yang mudah dan yang canggih. Ciri-ciri mudah boleh dikesan menggunakan deria penglihatan dan sentuhan. Orang ramai boleh menggunakan kaedah pengesahan ringkas Rasa-Lihat-Sendeng-Periksa (*Feel-Look-Tilt-Check*, FLTC) (Gambar Rajah 4) untuk memeriksa ciri-ciri keselamatan wang kertas Malaysia. Ciri-ciri keselamatan yang lebih canggih seperti dakwat magnetik boleh dikesan oleh sensor yang dipasang pada semua mesin deposit tunai (*cash deposit machines*, CDM) serta pada mesin pemprosesan berkelajuan tinggi yang digunakan oleh Bank, institusi kewangan dan RCP untuk memproses wang kertas. Oleh itu, mana-mana wang kertas palsu tidak akan terlepas daripada pengesanan oleh sebarang CDM dan mesin pemprosesan.

Gambar Rajah 4: Kaedah Pengesahan FLTC untuk Mengenal Pasti Wang Kertas Palsu

Kaedah	Butiran	Ciri-ciri Keselamatan	
RASA 	• Wang kertas dicetak pada bahan kertas/polimer yang sangat berkualiti tinggi (substrat). • Kesan cetakan timbul dihasilkan dengan menggunakan beberapa lapisan dakwat pada pelbagai bahagian di hadapan dan belakang wang kertas.	Rasa kesan cetakan timbul di potret SPB Yang di-Pertuan Agong yang pertama 	
LIHAT 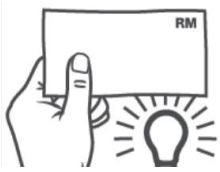	Lihat wang kertas dihadapan cahaya putih dan perhatikan: • Imej tanda bayang 3 dimensi, tanda pandang telus dan tingkap pandang telus akan kelihatan.	Imej tanda bayang Tingkap pandang telus 	Tanda pandang telus yang sempurna
SENDENG 	Sendengkan wang kertas dan perhatikan: • Perubahan warna pada benang keselamatan dan petak kilat berwarna.	Benang keselamatan yang bertukar warna 	Petak kilat berwarna
PERIKSA 	Periksa wang kertas menggunakan peralatan mudah: • Peranti cahaya UV – substrat kertas tidak akan bercahaya kecuali bagi ciri keselamatan yang dipilih. • Kanta pembesar – huruf mikro akan kelihatan dengan jelas.	Elemen pendarfluor 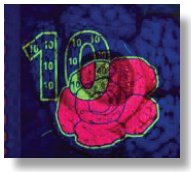	Tulisan mikro

Sumber: Bank Negara Malaysia

Enam Cabaran Menguruskan Ancaman Pemalsuan Mata Wang di Malaysia

Meskipun kadar pemalsuan mata wang di Malaysia adalah rendah, usaha menguruskan ancaman pemalsuan mata wang kekal mencabar (Gambar Rajah 5). Langkah mempertingkatkan wang kertas dengan ciri-ciri keselamatan yang lebih banyak tidak akan menghapuskan wang kertas palsu dalam edaran sepenuhnya kerana penjenayah akan terus mencipta dan menggunakan teknik baharu untuk menipu orang ramai dan mengelak daripada pihak berkuasa.

Gambar Rajah 5: Cabaran dalam Menguruskan Ancaman Pemalsuan

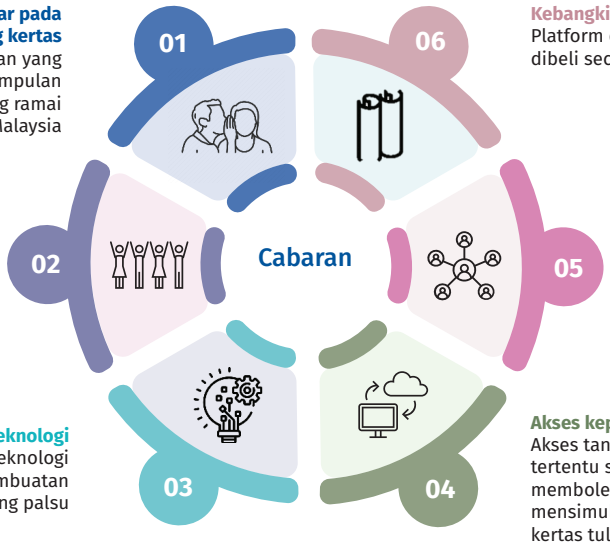

Maklumat yang salah dan tidak benar pada wang kertas
Maklumat tidak tepat dan mengelirukan yang dikongsi dalam talian dan melalui kumpulan sosial boleh menjejaskan keyakinan orang ramai terhadap mata wang Malaysia

Kesedaran awam yang rendah terhadap ciri-ciri keselamatan
Memastikan sebahagian besar orang awam mempunyai kesedaran asas mengenai ciri-ciri keselamatan mata wang Malaysia bagi membolehkan mereka untuk mengenal pasti sebarang wang kertas palsu apabila mereka melihat atau menyentuhnya

Kemajuan teknologi
Akses yang murah dan mudah kepada teknologi dan peralatan moden memudahkan pembuatan wang palsu

Kebangkitan internet dan web gelap (*dark web*)
Platform di mana wang kertas palsu dijual dan dibeli secara haram

Kebangkitan saluran pemalsuan daripada orang kepada orang lain
Kemunculan trend mengedar wang palsu daripada orang kepada orang lain berbanding dengan kaedah tradisional yang menggunakan wang kertas palsu di kedai runcit

Akses kepada bahan mentah
Akses tanpa kebenaran kepada bahan-bahan tertentu seperti dakwat dan kerajang perak membolehkan penjenayah sebanyak sedikit mensimulasikan ciri-ciri penting dalam wang kertas tulen

Sumber: Bank Negara Malaysia

Bank memainkan peranan aktif untuk melindungi integriti mata wang dan memastikan keyakinan orang ramai terhadap wang kertas dan syiling negara kekal tinggi. Enam strategi antipemalsuan digunakan untuk memastikan mata wang kertas dan syiling terus dilindungi daripada dipalsukan (Gambar Rajah 6).

Gambar Rajah 6: Strategi Antipemalsuan Mata Wang

Mata wang yang berdaya tahan
Ciri-ciri keselamatan yang teguh akan dinilai secara berkala setiap 1-2 tahun

Kerjasama dengan agensi penguatkuasa
Bekerjasama dengan Polis Diraja Malaysia (PDRM) untuk menyiasat dan mengambil tindakan terhadap penjenayah pemalsuan mata wang

Piawaian dan panduan yang jelas
Mengeluarkan piawaian yang jelas kepada institusi kewangan dan RCP

Program kesedaran
Mendidik orang ramai dalam mengenal pasti wang kertas tulen dan palsu

Pemprosesan mata wang yang kukuh
Mata wang palsu dikesan dan dikeluarkan daripada edaran dengan segera

Penyesuaian mesin secara berterusan
Memastikan mesin tunai dan ATM memenuhi tahap minimum piawaian pengesahan

Sumber: Bank Negara Malaysia

Salah satu strategi antipemalsuan pelbagai serampang oleh Bank adalah melengkapi wang kertas dengan ciri-ciri keselamatan yang teguh ke dalam edaran. Bank juga membangunkan piawaian untuk pihak berkepentingan industri serta garis panduan untuk orang ramai bagi memastikan sebarang wang kertas palsu dapat dikesan dan dikeluarkan daripada edaran. Langkah ini penting bagi memastikan hanya wang kertas berkualiti tinggi diedarkan semula. Bagi memerangi aktiviti pemalsuan, Bank bekerjasama rapat dengan pengendali mesin tunai dan Mesin Juruwang Automatik (Automated Teller Machines, ATM) untuk membuat penyesuaian pada mesin mereka bagi memenuhi tahap minimum piawaian pengesahan Bank. Bank juga bekerjasama dengan pihak berkepentingan luar untuk menjalankan program kesedaran kewangan yang bertujuan untuk mendidik orang ramai tentang ciri keselamatan wang kertas bagi membolehkan mereka mengesan wang kertas palsu apabila mereka melihat atau menyentuh wang kertas yang disyaki palsu. Bagi memastikan keberkesanan strategi ini, Bank bekerjasama dengan Polis Diraja Malaysia (PDRM) untuk menyiasat dan bertindak terhadap penjenayah pemalsuan mata wang.